

ROK SV. JOZEFA (8)

ČO NÁS MÔŽE NAUČIŤ UMIERANIE A SMRŤ SV. JOZEFA

(2. časť)



Jozef „zaspával“ zahrnutý synovskou láskou Ježiša, ktorý ho zároveň aj ubezpečoval, že sa lúčia len na krátky čas, lebo sa už blíži chvíľa ich znovu-stretnutia sa. Jozef iste počúval s veľkým prekvapením, ale i dôverou, pretože Ježišovým slovám veril v plnej miere. Ježiš mu hovoril o nebeskej hostine, na ktorú bude pozvaný nebeským Otcom, ktorého Jozef zastupoval na zemi a ktorému nebeský Otec povie: „Pod', dobrý a verný sluha, vojdí do radosti svojho pána ... (porov. Mt 25, 21). Áno, Jozef je ten, ktorý celý život popieral Luciferovu vzburu, pretože jeho jedinou ambíciou bolo slúžiť naplno Bohu. Preto aj teraz usnul ako malé dieťa v ramenách, v objatí samého Boha. Jozefova smrť bola najdokonalejším vzorom smrti pokojnej, dôvernej, lebo sa uskutočnila v blízkosti Ježiša a Márie. Aj preto pápeži, zvlášť Pius IX., Lev XIII., Benedikt XV., ale aj novodobí pápeži potvrdzovali a svojou apoštolskou mocou, autoritou potvrdzujú, že kresťanská nábožnosť už oddávna uctievala sv. Jozefa a predstavovala ho ako mocného patróna zomierajúcich. Pastieri Cirkvi veľmi odporúčajú umierajúcim, aby prosili sv. Jozefa o oslobodenie od strachu pred zavrnutím a tiež o milosť návratu do lona Pána života a to s pokojom, akým zomieral sv. Jozef. Ježiš a Mária zatvorili Jozefovi oči, umyli jeho telo a opatрили ho podľa vtedajších zvykov všetkým, čo patrilo k príprave na pohreb zomrelého človeka. Napokon ho ovinuli plátnom. Oni sami, odetí do smútočných šiat, s pokrytými hlavami, ako to stanovoval židovský zákon, vyšli z domu, aby sprevádzali milovaného Jozefa v pohrebnom sprievode, na čele ktorého mladí muži niesli na ramenách jeho telo, aby ho položili do hrobu k jeho poslednému odpočinku. Nebránime sa ani myšlienke, že Ježiš zaplakal nad smrťou svojho domnelého otca Jozefa. Tak, ako neskôr zaplakal nad smrťou svojho priateľa Lazára (porov. Jn 11,34-35), ako bol pohnutý pri iných príležitostiach: keď videl, ako matka – vdova vypevádza svojho jediného - mŕtveho syna (porov. Lk 7, 11-17). Aj teraz, nad Jozefovom smrťou a hrobom iste Ježiš zaplakal a spolu-smútiaci konštatovali to, čo neskôr aj smútiaci pri smrti Lazára: „Hľa, ako ho miloval“ (Ján 11, 36). Obyvatelia Nazareta teda vypevadili Jozefa na miesto posledného odpočinku. Jeho príbuzní, priatelia, ale aj tí, pre ktorých slúžil ako tesár, v tejto chvíli určite spomínali na tohto cnostného muža ako spravodlivého, ktorého jedinou ambíciou naozaj bolo - vzdať Bohu chválu a inému človeku prejavíť úctu, ktorá mu prináleží. Samozrejme, že Jozefova pokora bola aj výčitkou svedomia pre špekulantov, pre pyšných. Lúčili sa s človekom mlčanlivým, ktorý nikdy iného človeka nepostavil do zlého svetla. Vypevadzali človeka milého, pokojného, ktorý sa nenechal uniesť politickými vášňami. Bol Dávidovým potomkom, ktorý však už vo svojej dobe bol odkázaný na život v jednoduchosti a chudobe. Ale on nikdy nenariekal pre svoje životné postavenie, pre skromnosť, v ktorej žil aj so svojou rodinou. Keď sa Ježiš a Mária po pohrebe vrátili do svojho príbytku, tak ako to býva po vypevadení drahej

osoby na miesto posledného odpočinku, aj oni vo svojom skromnom príbytku pocítili istú prázdnotu. Jozef im chýbal... Osem dní, ako to bolo zvykom, boli dvere otvorené, aby príbuzní i priatelia mohli prichádzať a kondolovať. To už bolo v čase, keď sa Jozefova duša vrátila do Abrahámovho lona, lebo všetci spravodliví napokon spočinú v lone Abrahámom (porov. Lk 16, 22.25).

Zamýšľajúc sa nad smrťou sv. Jozefa môžeme si položiť aj ďalšiu otázku: Mohol svätý Jozef prežívať strach z blížiacej sa smrti? Spomenuli sme, že vždy bol otvorený na plnenie Božej vôle, ale predsa môžeme spomenúť jeho neistotu vo chvíli, keď sa dozvedel, že jeho snúbenica a vlastne podľa zákona Židov už manželka Mária je v požehnanom stave a on si bol vedomý, že dieťa nie je jeho. V Jozefovej duši sa rozhostila neistota, možno i nepokoj. Preto na otázku, či Jozef prežíval strach z blížiacej sa smrti, môžeme vysloviť len predpokladanú odpoveď, ktorá vychádza aj zo spomenutej udalosti, keď sa dozvedel o Máriinom tehotenstve, ale ktorá môže byť blízka aj Ježišovej reakcii na blížiacu sa smrť. Ježiš sa v Getsemanskej záhrade vo svojom človečenstve tiež zachvel (porov. Mt 26, 36-44), hoci ktovie, či v jeho prípade sa nedá skôr predpokladať, že Ježišova obava vychádzala z hrôz mučenia a smrti na kríži, nie zo samotnej smrti. To úžasne veľké napätie napokon privodilo potenie sa krvou. Okúsil totálnu opustenosť, čo sa prejavilo aj v jeho záverečnom výkriku: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“ (Mt 27, 46) Na Jozefa ako človeka mohli vo chvíľach blížiacej sa smrti stále viac dobiedať démoni a v poslednej chvíli pozemského života ho pokúšať, aby aspoň v závere životnej cesty zišiel z Božej cesty. Pokúšali ho tak, ako každého iného človeka v ostatných chvíľach života. Veď démoni sa neštítali pokúšať aj Pána Ježiša (porov. Lk 4, 1-13). Aký obrovský pokoj sa rozhostil v jeho duši, keď pri jeho smrteľnej posteli stáli jeho najviac milovaní a milujúci - Ježiš a Mária. Aj v tom je odkaz pre každého umierajúceho veriaceho, aby prejavenu túžbou po prijatí sviatosti umierajúcich vyjadril túžbu, aby pri jeho smrteľnej posteli stáli tiež Ježiš a Mária. Ale už aj sv. Jozef. Veď je „postrachom zlých duchov“! Teda umierať možno i takto a jedným z úmyslov modlitieb každého veriaceho človeka by malo byť, aby raz mohol umierať v spoločnosti - Ježiša, Márie a Jozefa. A tiež aj za asistencie svätého Michala, Gabriela – archanjelov, osobných patrónov i ďalších nebesťanov. Potom to nebude bolestný koniec, ale zrod večne radostného života. Umierať v náručí Ježiša, Márie a Jozefa, zaručuje spočinúť vo večnom objatí trojjediného Boha. To je ten nádherný odkaz, ktorý nám zanechalo Jozefovo umieranie a smrť a ktorý sa nesie ako nádherné posolstvo celým svetom a kiež by bolo správne vnímané až do konca časov.

Človek si stále volí: medzi ničotou alebo Božou náručou. Javí sa, že existujú tieto dve ponuky. Neveriaci človek neprijíma Božiu náruč. Ale aj neveriacemu človekovi je možné položiť sokratovské otázky: Čo ak ničota neexistuje? Čo ak existuje večnosť? A teraz prichádzajú znova dve možnosti, ak existuje večnosť: večnosť s Bohom v ustavičnej radosti alebo večnosť bez Boha v ustavičnej bolesti. Sokrates by pokračoval ďalej: Ak by sa to aj tak nevyplnilo, ale takejto predstave večnosti by som podriadil pozemský štýl života, o nič by som neprišiel, lebo môj život by bol dostatočne naplnený a prežitý dôstojne. Ak sa však potvrdí pravda o takejto predstave večnosti, pre ktorú je dôležitý spôsob pozemského života, iba získam, a to večnú odmenu. Sokrates svojim prirodzeným rozumom uvažoval týmto štýlom. Príklad sv. Jozefa, ale aj ďalších veľikánov Cirkvi je neustálym svedectvom o ich živote, ale aj o umieraní. To nie je únik

zo života! Viaceré kontemplatívne rády žijúce v neustálom tichu, odriekaní, utiahnutí od zhonu života a hluku sveta, sa aj pozdravujú známym: „memento mori“ - pamätaj na smrť. To nie je strašenie alebo ponáhľanie sa do hrobu. To je prežívanie danej chvíle v kontemplácii s Bohom. Teda aj to je jedna z ciest, ktorá pripravuje človeka na záver jeho pozemskej púte. Čokoľvek robíš, rob múdro a dívaj sa na večnosť. Do svojho života, pri jeho stvárňovaní a naplňaní zmyslu svojej existencie, môžeme prijať aj ďalší postoj: fakt, že raz sa postavíme - každý jeden - pred večného Sudcu. Je veľmi dobré, ak veľikáni duchovného života vkladajú do svojej spirituality aj tento prvok. Poznáme nádhernú modlitbu k svätému Jozefovi od sv. Alfonza z Liguori, ktorá vyjadruje prosbu o dobrú smrť.¹ Poznáme denné modlitby za tých, ktorí v tento deň alebo túto noc zomierajú a zároveň prosíme aj za šťastnú hodinu vlastnej smrti.² Úžasnou pomocou umierajúcim je modlitba Korunky k Božiemu milosrdenstvu za umierajúceho.³ Táto modlitba je priam záchranou pre zomierajúceho človeka. Veľký vychovávateľ mládeže sv. Ján Bosco - nielen svojim spolubratom - odporúčal raz v mesiaci: prežiť deň, akoby bol ich posledným v živote. Ale tento duchovný pohľad bol ponúknutý aj mladým, ktorých don Bosco zhromažďoval okolo seba. Tým im nič nebral z radosti, ktorá k mladosti patrí, ale práve naopak, aj tým im chcel povedať, nech sú neustále radostní v čistote, v pohľade na Boha, v čestnosti, aby si túto radosť uchovali počas celého života a prežívali ju raz po celú večnosť, už v tej nebeskej „miere“. Lebo to je najlepšia príprava aj na samotnú smrť.

Don Bosco viac ako o smrti, hovoril o dobrom živote, čo by v dnešnej dobe mohlo vyvolať určité nedorozumenie, keďže mnohí tvrdia, že vedú dobrý život. Rozdiel týchto tvrdení často spočíva v tom, že kým don Bosco viedol svojich chovancov k častej svätej spovedi a svätému prijímaniu, čo bol základ pre cnostný život, tá druhá predstava o „dobrom živote“ sviatostný život nepozná alebo ho už ani nepraktizuje, priam ho vylučuje.

Pohľad na večnosť bez Kristovho kríža je mylný. Keďže práve Kristova obeta na kríži nám otvorila nebo pre večnú spásu. To znamená, že aj tí, čo neprijímajú toto tvrdenie, ale žijú podľa prirodzeného zákona, len cez Kristov kríž môžu byť spasení: obetou

¹ **Prosba za šťastnú hodinu smrti modlitba svätého Alfonza:**

Svätý Jozef, ty si mal veľkú milosť, že si odchádzal z tohto sveta v náručí božského Spasiteľa a v prítomnosti svojej panenskej nevesty. Priblíž sa s Ježišom a s Máriou aj k môjmu smrteľnému lôžku, poteš ma a ochráň. Svätý Jozef, pre svoje veľké hriechy zasluhujem si nešťastnú smrť. Ak mi však ty pomôžeš, nebudem zatratený. Ty si bol nielen priateľom, ale aj ochrancom a pestúnom toho, ktorý ma raz bude súdiť. Ježiš ma nezavrhnem, keď sa ty za mňa prihovoriš. Po Panne Márii si volím teba, svätý Jozef, za svojho príhovorcu a ochrancu. Sľubujem ti, že po celý čas života, ktorý mi ešte zostáva, budem ťa denne zvlášť uctievať a vzývať. Pre pomoc, ktorú ti Pán Ježiš a Panna Mária v poslednej chvíli tvojho života preukázali, stoj pri mne v hodine mojej smrti, aby som po šťastnom skonaní v tvojom spoločenstve mohol Boha večne chváliť a velebiť. Amen.

² Ježiš, Mária, Jozef, vám darujem svoje srdce i svoju dušu.

Ježiš, Mária, Jozef, stojte pri mne v poslednom boji.

Ježiš, Mária, Jozef, s vami nech odíde moje duša v pokoji.

Svätý Jozef, pestún Ježiša Krista a opravdivý ženich Panny Márie, oroduj za nás a za tých, ktorí tento deň (túto noc) umierajú.

Pozri napr.: Nábožné združenie sv. Jozefa na pomoc umierajúcich, Kláštor kapucínov, Horný Turček 319, 967 01 Kremnické Bane; e-mail: sv.jozef@kapucin.sk

³ Pozri napr.: www.korunkazazomierajucich.sk

Kristovho kríža. A potom súd, rozhodnutie prináleží vždy tomu, ktorému je daná všetka moc na nebi i na zemi, aby súdil živých i mŕtvych. Sv. Jozef síce nebol svedkom Ježišovej víťaznej smrti na kríži, ale tak ako predtým, všetko, čo sa týkalo Ježišovho života, sa priamo dotýkalo aj jeho. Tak to platí aj o diele vykúpenia ľudstva. Jozefov dobrý život bol vždy v jednote s Ježišom. Táto jednota trvá naveky v nebi. Aj pre nás kňazov, ohlasovateľov Božieho posolstva stále platí, že kňaz nemôže nikdy hlásať evanjelium bez Kristovho kríža. Evanjeliom predsa nie je humanizmus bez posolstva večnej spásy. Evanjeliom je o dôstojnom živote a plnom živote na zemi, ale zároveň aj prípravou i pohľadom na otvorené nebo. Jozefova príprava na smrť začala vlastne vo chvíli, keď zomrel sám sebe, keď pochoval všetky svoje plány, keď dovolil umrieť vlastnej predstave o budúcnosti. Ako pravý Izraelita, sníval o manželstve, rodine, deťoch o celkom bežnom a tradičnom živote ostatných jednoduchých ľudí. Boh mu však dal iný sen a to až štyrikrát. Ten prvý sen sa javí ako rozhodujúci. Tam umrel jeho sen o bežnom manželskom živote s Máriou. Boh mu odhalil svoj sen a Jozef ho prijal. Vlastné ja osobného sna bolo pochované, aby sa v ňom zrodil a naplno rozvinul Boží plán. Jozef tak dal silný príklad, zvlášť pre vysvätených a zasvätených, aby Božie plány povýšili nad vlastné ambície.

Novembrové zamyslenie na našich cintorínoch pri spomienkach na našich zosnulých skúsme obohatiť životným príbehom sv. Jozefa. K jeho životnému príbehu patrí i záver jeho života v náručí najmilovanejších osôb - Ježiša a Márie. Aj v tejto chvíli je sv. Jozef úplne odovzdaný do Božej vôle a prijíma túto chvíľu. Tak ako Boh rozhodol o okamihu jeho počatia, ako mu Boh ukazoval životnú cestu, ktorou sa mal uberať a on prijímal Božie výzvy a snažil sa neustále plniť Boží plán, aj túto chvíľu záveru svojho života vníma ako jeden z pevných bodov Božej vôle. Preto nereptá, ale otvorene prijíma aj túto chvíľu. Povzbudený Ježišovými slovami, prísľubom večnej nebeskej hostiny a radosti - takto posilnený - sa celkom odovzdáva do Božej vôle a Božích rúk. A nám dáva príklad, ale zároveň aj uistenie, že on nám bude pomáhať v živote, aj pri umieraní a smrti, aj pri prechode pred večného Sudcu. Teda len zopakujme: umierať v náručí Ježiša, Márie a Jozefa zaručuje spočinutie vo večnom objatí trojjediného Boha.

✠ Mons. Stanislav Stolárik
rožňavský biskup

Článok uverejnený v časopise Duchovný pastier č. 9/2021

Použitá literatúra:

CALLOWAY, D., H.: *Zasvätenie sa svätému Jozefovi*. Zachej.sk, 2021.

CRESPI, O., NEGRI, F.: *Józef, człowiek, który prowadzi do Boga*. Częstochowa, Święty Paweł, 2017.

GASNIER, M.: *Józef milczący*, Poznań, Flos carmeli, 2013.

HRABOVECKÝ, P; BARTEK, F. (ed): *Jozef 2,1*. Bratislava, Postoj media s.r.o., 2021.

MARTINEZ, R., L.: *Józef słuchający*. Poznań, Flos carmeli, 2014.
PIGULA, J. (ed): *Žit' ako Jozef*, Bratislava, Postoj media s.r.o., 2021.
PELANOWSKI, A.: *Dom Józefa*. Częstochowa, Wydawnictwo Paulinum, 2017.
SILVA, M., F.: *Bóg wie lepiej*. Kraków, Wydawnictwo AA, 2018.
Święty Józef, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa, 2017.